

SACON News

Vol. 19 (1) January—March 2022

SACON News

Jan—March, 2022

CONTENTS

Feature Article Image
©Swapna Devi Ray

INSTITUTIONAL EVENTS

Coimbatore Gardeners Get Together	1
Online Session for Forest Range Officers	1
Webinar on Mangrove Conservation	1
National Bird Day 2022	1
World Wetlands Day 2022	2
The HSBC India Coimbatore Bird Race 2022	3
Visit of TNFA Forest Range Officer Trainees	4
World Wildlife Day 2022	4
Nature Writing Workshop	5
Wildlife Life Art Workshop	5
Visit of B.Tech. Students from Tamil Nadu Agricultural University	5
Visit of Env. Sc. Students from Tamil Nadu Agricultural University	6
Visit of Students from Mahatma Vidya Mandir School	6
World Sparrow Day 2022	6
International Day of Forest 2022	7
World Water Day 2022	8
Visit of Students from Nirmala College of Arts and Science	9
Fiesta March'22	9
Visit of Students from Bharathiar University	9
Visit of Students from Vivekanandha College of Arts and Science	9

Front Cover

Frogmouth

©Mandar Chowkekar

Back Cover

Praying Mantis

©Mandar Chowkekar

ERRATUM

With reference to the manuscript details (A simple and cost-effective test) published on page no. 15 of the SACON News, Vol. 18 (2&3) April - September 2021, the author names were incorrectly cited as "Prathamesh Gurjarpadhye, Dhanusha Kawalkar, Ram Pratap Singh, and Shirish Manchi". The correct list is "Sanjeev Kumar Sharma, Prathamesh Gurjarpadhye, Shirish Manchi and Ram Pratap Singh". The error has been rectified in the print and online PDF copies.

CONTENTS

POPULAR ARTICLES

- Leopard cat (*Prionailurus bengalensis*) carcass in human-dominated area of Kodaikanal, Tamil Nadu
- By Gayathri V, Anoop V, and Janarthanan V 10
- An Observation on Tailless Wagtail at SACON Campus
- By Prasath Selvaraj 11
- Fallen Angel with a "Twisted Wing"- Aberration in Blue Butterfly
- By Swapna Devi Ray and Siddhesh Dhruv Bhawe 12

Entries of Story Writing Contest on the occasion of World Sparrow Day

Theme— Share your sparrow story

- In Sparrow Land!
- By Senbaga Poonkuzhali 13
- For days with Gentle Chirps
- By Saravana Karuna Moorthy 14
- சிட்டிக் குருவி
- By Arunthavaselvan Andavan 15
- गौरैया का घोंसला
- By Jyoti Kushwaha 19
- गौरैया पर एक कविता
- By Preeti Verma 19

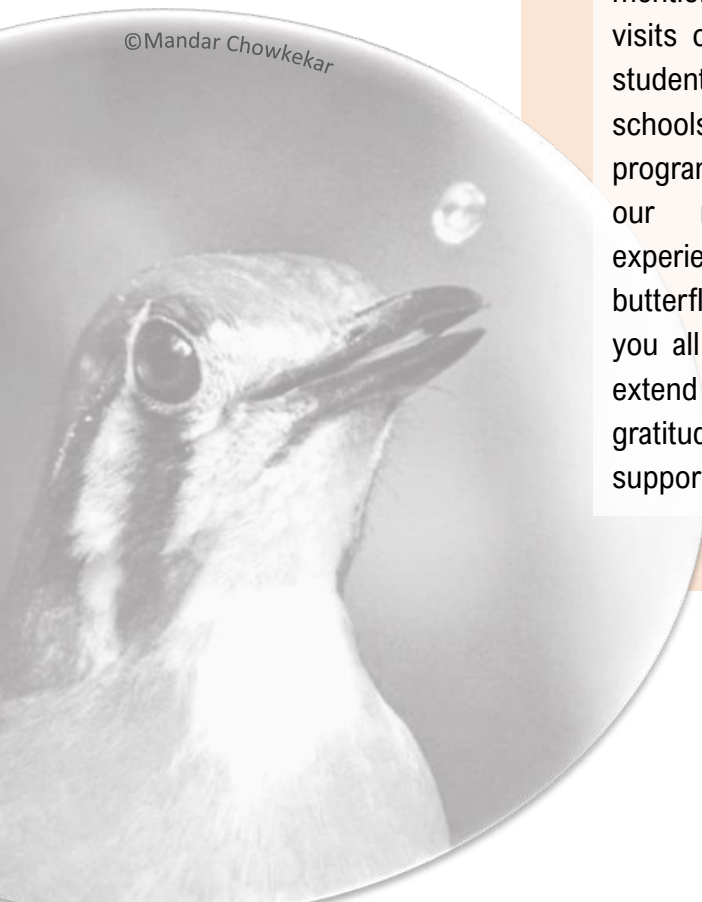

Dr. S. Muralidharan
Director in charge

From the Director's Desk

First and foremost, I wish all our readers, faculty, staff, and researchers a peaceful, healthy, and prosperous New Year 2022. During this first quarter of the financial year, 2022–2023 (January to March), SACON's newsletter covers various institutional activities, celebrations of significant days, and articles by our researchers. In this first quarter of 2022, SACON celebrated National Bird Day, World Wetlands Day, World Wildlife Day, World Sparrow Day, International Day of Forest, and World Water Day by creating digital awareness infographics and hosting several online and offline competitions and interactions. We also conducted webinars on Mangrove Conservation, the HSBC India Coimbatore Bird Race 2022, Nature Writing Workshop, and Wildlife Life Art Workshop, to mention a few. In addition, SACON coordinated the visits of TNFA Forest Range Officer Trainees and students from various universities, colleges, and schools as part of the Nature awareness programme. This issue also features articles from our researchers' fascinating accounts of experiences with a leopard cat, wagtail bird, and a butterfly having an aberration. I sincerely hope that you all will enjoy reading this issue. I once again extend my new year wishes, appreciation, and gratitude to all those who relentlessly work and support the institution.

©Mandar Chowkekar

INSTITUTIONAL EVENTS

Coimbatore Gardeners Get Together

On January 2, 2022, SACON organised a meet-up for people interested in Bird watching and Plant swapping. Coimbatore gardeners, bird watchers, and the SACON team attended the event. They went on a Nature Walk on the SACON campus led by Dr. P. Pramod, Senior Principal Scientist.

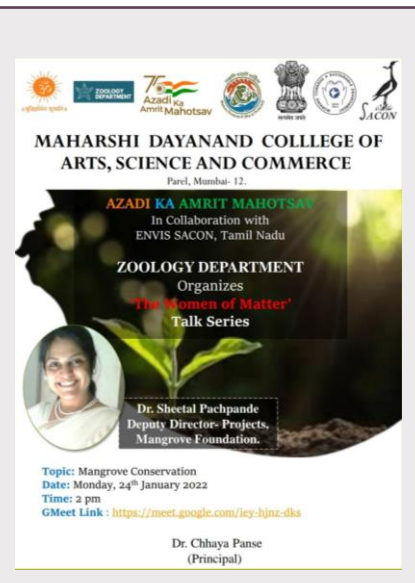

Online Session for Forest Range Officers

As part of the induction training at Gujarat Forest Rangers College, Rajpipla, 45 Forest Range Officer Trainees from the 2021–2023 batch attended an online interaction session on January 27, 2022 hosted by SACON. Dr. Aditi Mukherjee, Scientist and the programme's coordinator, gave the welcoming note for this one-day long online programme, followed by a series of talks by SACON Faculty. Dr. Manchi Shirish S., Principal Scientist, gave an Introductory talk on SACON Past and recent activities, followed by talks on 'Small Cats and their Conservation in India' by Dr. Shomita Mukherjee, Senior Principal Scientist, 'Wildlife Trade and Forensics' by Dr. Ashutosh Singh, Scientist, 'Wetland Conservation' by Dr. Goldin Quadros, Principal Scientist, and 'Preparing an Action Plan for bird conservation in Gujarat' by Dr. Shomita Mukherjee, Senior Principal Scientist.

Webinar on Mangrove Conservation

SACON ENVIS Resource Partner in collaboration with Department of English, Maharshi Dayanand College, Mumbai organised "The Women of Matter" talk series on topic "Mangrove Conservation". The lecture was delivered by Dr. Sheetal Pachpande, Deputy Director - Projects, Mangrove Foundation, Mumbai. Around 35 participants attended the session.

National Bird Day 2022

On January 5, 2022, a national-level online quiz competition was held to raise awareness about birds in our surroundings. Through the active participation of general public including students and researchers, we received 1003 entries in a day. All quiz takers received an online certificate.

INSTITUTIONAL EVENTS

World Wetlands Day 2022

Every year on February 2nd, World Wetlands Day is observed across the world to promote awareness about the importance of wetlands. This day also commemorates the adoption of the Ramsar Convention on Wetlands in the Iranian city of Ramsar in 1971. With this year's theme, "Wetlands Action for People and Nature," SACON ENVIS Resource Partner published a poster, animated movie, and hosted an online wetlands quiz competition as part of the celebration. There were also guest lectures and collaborative talks organized with the Department of English, Maharshi Dayanand College, Mumbai, as part of Azadi Ka Amrit Mahotasav. There were talks on the topics "Wetland Ecotourism by Ms. Gauri Gurav, Nature Educator, "Spatio Temporal Representation of Pollution in Greater Mumbai co-presented by Ms. Gauri Gurav, Dr. Moushumi Datta, Professor & I/C Principal, Nagindas Khandwala College, Malad (West), Mumbai and "Understanding Wetlands" by Dr. Goldin Quadros, Principal Scientist & SACON ENVIS Coordinator. Dr. Goldin also delivered a talk on "Role of Mangroves in climate change mitigation: Case study of Thane Creek" organized by Environment Department, Mantralaya, Maharashtra.

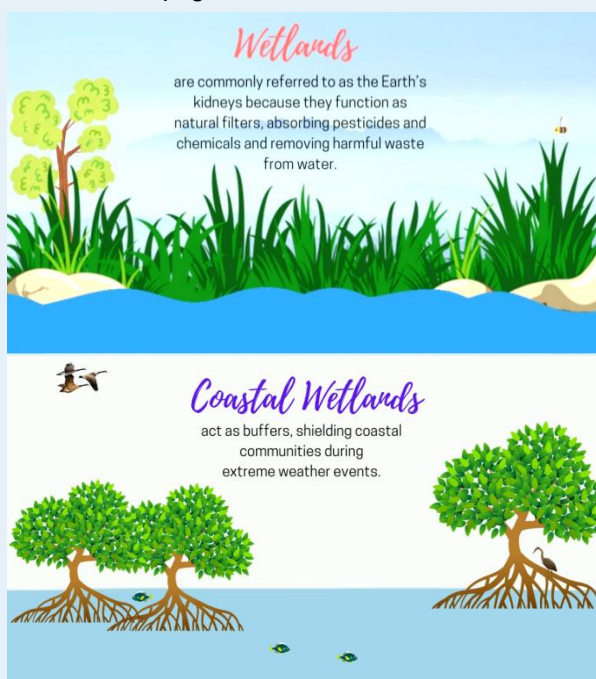
Quiz Competition

SACON ENVIS Resource Partner also organized an Online Wetlands Quiz competition for the general public people. This competition was conducted as part of "Ek Bharat Shreshtha Bharat" scheme. As per the scheme, Tamil Nadu is paired with Jammu & Kashmir, Ladakh. Hence the quiz had the questions related to the wetlands of Jammu & Kashmir, Ladakh. Around 300 participants participated in the quiz competition and the successful participants scoring 85% and above were awarded with digital certificates.

Publications

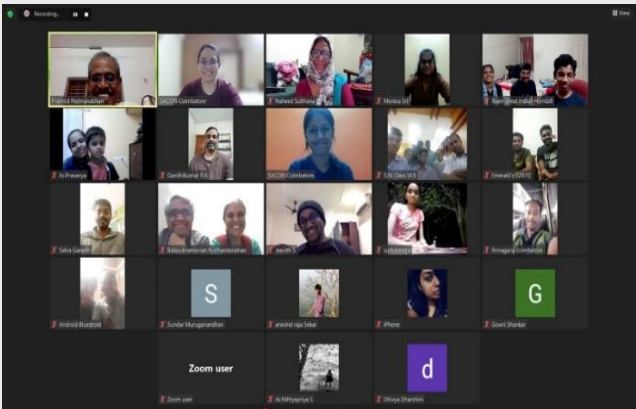
SACON ENVIS Resource Partner created an animated video on "Importance of Wetlands" and an awareness E-Poster and shared the same on social media pages for wider dissemination.

INSTITUTIONAL EVENTS

The HSBC India Coimbatore Bird Race 2022

On February 27, the 10th edition of the Hongkong and Shanghai Banking Corporation Limited (HSBC) India Coimbatore Bird Race was held successfully. This event was co-organized by SACON and Sálím Ali Naturalist Forum (SANF) in collaboration with HSBC. The All-India Coordinator for the India Bird Races is 'The Yuhina Canopy,' and the Facilitating Partner is 'United Way Mumbai.' A total of 26 teams of birders recorded 236 bird species during this one-day dawn to dusk event. Each team had three to four members of varying ages, including novice and experienced bird watchers. After completing the fieldwork, they all met virtually to share their experiences. Participants this year uploaded their data to eBird due to covid pandemic restrictions.

A team named "Black-winged Kite" (Neel Anandh Mayur, K. Selvaganesh, R. Karthikeyan, Sundar Muruganandhan), recorded the highest number of 148 bird species. The second-highest count of 124 was by a team "Crested treeswift" (Gandhikumar R K, Sureshkumar), and the third-highest count of 109 by a team called "Blue-throated Flycatcher" (Santhosini, Ritika Singh, Murugan). An interesting observation of the Great grey shrike with its kill was also documented by R. Magesh from the team 'Wryneck'. All the successful groups received prize money of Rs. 2000/- each from HSBC India.

Great-grey Shrike ©R Magesh

Glossy Ibis
©Sundar Muruganandhan

White-eyed buzzard
©Yoganathan

Marsh Sandpiper
©Sundar Muruganandhan

INSTITUTIONAL EVENTS

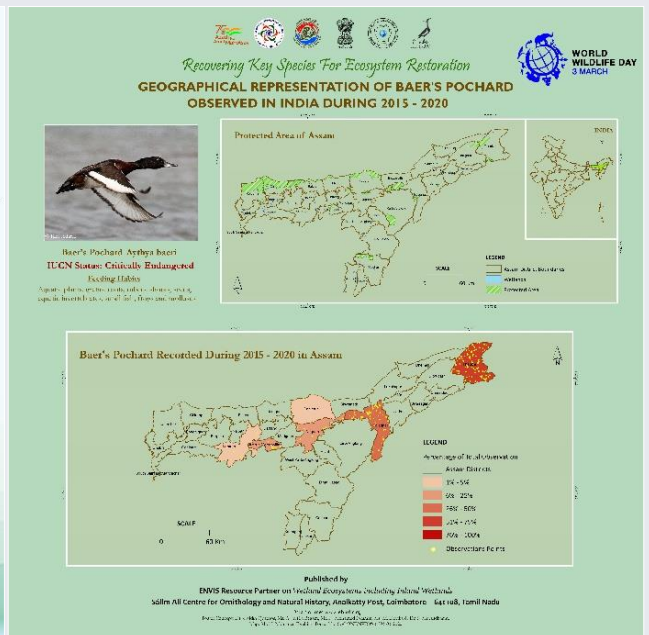
Visit of TNFA Forest Range Officer Trainees

On February 24, 2021, TNSA Forest Range Officer trainees, 2021-23 (VIII) batch, visited SACON as part of their Induction Training course. They had a series of lectures on 'SACON and its past/ongoing research activities' by Dr. Aditi Mukherjee, Scientist, 'Wildlife Trade and Forensic' by Dr. Ashutosh Singh, Scientist, 'Bird Conservation: Global and Local Perspectives' by Dr. M. Mahendiran, Senior Scientist, 'Human-wildlife interaction' by Dr. T. Ramesh, Senior Scientist and 'Techniques of Bird watching' by Sri Sowmiya M, Nature Education Assistant. They visited the Eco-toxicology and Avian Physiology and Genetics Laboratories to get hands-on experience with practical tools and techniques. Researchers Ms. Santhoshini, Ms. Deepti, Mr. Rajesh Kumar, and Ms. Sri Sowmiya, Nature Education Assistant, took them on campus's nature trails for bird watching.

World Wildlife Day 2022

On the occasion of World Wildlife Day, March 3, 2022, SACON ENVIS Resource Partner published a special publication on “Geographical representation of Baer’s Pochard (IUCN Status: Critically Endangered)” observed in India during 2015 – 2020.

[illegible]

INSTITUTIONAL EVENTS

Wildlife Life Art Workshop

Expressing wildlife through colours is more of a science than art. As part of World Wildlife Day activities, SACON organized a workshop on March 7, 2022, to teach students how to express their love for nature through colour. Mr. Lenin Dani Raj, a freelance wildlife artist, used his artworks to teach the fundamentals of bird art. He also discussed why wildlife art is important from a conservation standpoint, and he exposed 25 Vidya Vanam School students from 9th and 12th grades to wildlife art. In this one-day programme sponsored and organized by SACON, students also went on a nature trail and had an 'Introduction to birds' session.

Nature Writing Workshop

As part of World Wildlife Day Celebrations, SACON hosted an online "Nature Writing Workshop" on March 4, 2022 to learn and express observations about nature through writing. Ms. Jeshi K, Senior Assistant Editor /Special Correspondent Metroplus, the feature desk-The Hindu, was the resource person with 20 years of experience in Science Communications. The workshop was attended by 30 participants that covered various conservation topics and writing styles. All the participants received online certificates.

Visit of B.Tech. Students from Tamil Nadu Agricultural University

On March 8, 2022, B.Tech, Energy, and Environmental Engineering (EEE) students from Tamil Nadu Agricultural University (TNAU), Coimbatore, had an exposure visit to SACON. Dr. Muralidharan, Senior Principal Scientist and Director in Charge delivered a talk titled "Birds as an Indicator of Environmental Health." Dr. Aditi Mukherjee, Scientist, briefed the audience on SACON's research activities and demonstrated her Ph.D. research on burrow-dwelling animals. Ms. Sri Sowmiya, Nature Education Assistant, then took the students to a Nature trail on the SACON campus. The students gained an understanding of various interesting bird behaviors and bird-watching techniques.

INSTITUTIONAL EVENTS

Visit of Env. Sc. Students from Tamil Nadu Agricultural University

On March 16, 2022, students of the Department of Environmental Science from Tamil Nadu Agricultural University (TNAU), Coimbatore, had an exposure visit to SACON. Ms. Sri Sowmiya, Nature Education Assistant, discussed SACON activities and led students on a nature trail on the SACON campus. She also gave a presentation on 'Introduction to Birds and Bird Watching Techniques.'

Visit of Students from Mahatma Vidya Mandir School

On March 10, 2022, students of classes 5 to 10 from Mahatma Vidya Mandir School in Vettaikaranpudur, Pollachi, visited SACON for an exposure visit. This one-day programme was designed to expose children to nature. Ms. Sri Sowmiya, Nature Education Assistant, guided the students through the campus's Nature Trail. They learned about observing plants and animals while enjoying the mountain view. They were eager to identify the birds they saw in the field from a PowerPoint presentation on birds following the walk.

World Sparrow Day 2022

SACON held a Story Contest called 'Share your Sparrow Story' to raise awareness and love for the Sparrow on World Sparrow Day March 2, 2022. We invited stories about how people are emotionally, culturally, and otherwise connected to sparrows. The best ones are published in the popular article section (Pg 13) of SACON Newsletter.

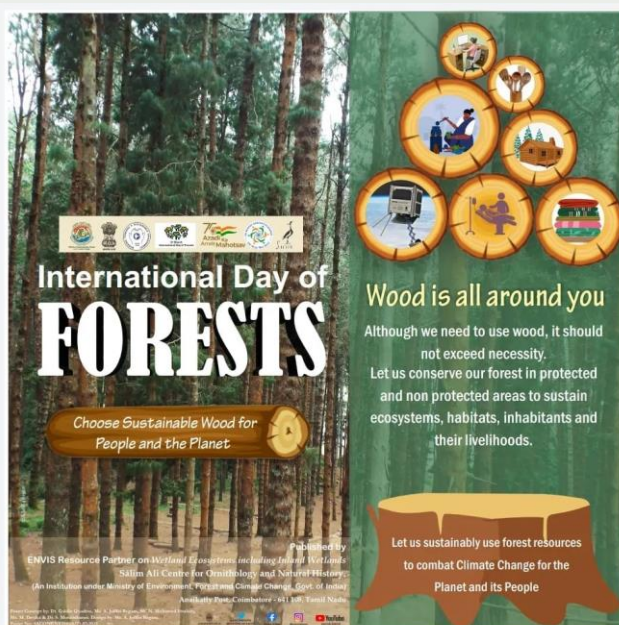
INSTITUTIONAL EVENTS

International Day of Forest 2022

World Forestry Day or International Day of Forests is celebrated every year on March 21, to raise awareness about the values, significance, and contributions of the forests to balance the life cycle on the earth. The theme for 2022 was "Forests, sustainable production and consumption". SACON ENVIS Resource Partner organised World Forests Day awareness activities at Panchayat Union Primary School, Panapalli, Anaikatty. The ENVIS team created posters in English and Tamil focusing on the benefits obtained from forest resources and released at the school premises along with the teachers and school children. The team also shared information on the need to protect forest and how sustainably the forest resources can be utilized. As part of the celebration, the team organized Drawing and Elocution competition where the young minds shared their ideas of conserving Forests through their paintings and speech. Parallely, an instructive poster on "Forest Trail Tips" was disseminated on SACON's social media accounts and an online wordle game was also designed to engage the general public and raise awareness.

Publications

INSTITUTIONAL EVENTS

World Water Day 2022

World Water day is observed annually on March 22, to raise awareness about the importance of freshwater and educate people to conserve freshwater resources. The theme of World Water Day 2022 was “Groundwater - Making the Invisible Visible”. The SACON ENVIS team celebrated World Water Day 2022 at Panchayat Union Middle School, Dhoomanur, Anaikatty where they released a poster highlighting the importance of Groundwater along with the teachers and children. The team also briefed the significance of conserving water resources to the children and organized Drawing and Elocution competition on theme “Importance of Water”. The children actively participated in both the competitions, and the winners and participants were felicitated with prizes and certificates.

Publication

INSTITUTIONAL EVENTS

Visit of Students from Nirmala College of Arts and Science

On March 24 2022, students from the Department of Commerce at Nirmala College of Arts & Science in Coimbatore had an exposure visit to SACON. Ms. Sri Sowmiya, Nature Education Assistant, discussed SACON activities and led students on a nature trail on the SACON campus. She also gave a presentation on 'Introduction to Birds and Bird Watching Techniques.' We also screened documentaries 'SACON - Inservice of Nation' and 'A Day in Nilgiri Biosphere Reserve' for the students.

Fiesta March'22

The Coimbatore Arts & Theatrical Society, in collaboration with SACON, hosted a "Fiesta March'22" event on March 25, 2022 at the ITC Welcomhotel, Coimbatore. The 'Let's Talk' event was a round table interactive session on the topic "The Life Around Us" with Dr. P. Pramod, Sr. Principal Scientist, SACON, and Mr. Ramasubramaniam IFS, Conservator of Forests, curated by environmentalist Mr. Amit Mathur. It was an invitation to all concerned citizens to listen and decide together on the best way to protect and improve Coimbatore's ecosystem in the coming years.

Visit of Students from Bharathiar University

On March 25 2022, students from the Department of Environmental Science at Bharathiar University, Coimbatore paid an exposure visit to SACON. We held a one-day programme on 'Introduction to Ornithological Research,' a walk on the campus's Nature trail with Ms. Sri Sowmiya M, a Wildlife movie screening, and training on Bird Species Identification and survey methods.

Visit of Students from Vivekanandha College of Arts and Science

Postgraduate Students from the Research Department of Botany, Vivekanandha College of Arts and Science, Namakkal, visited SACON on March 30 2022. After attending a session on SACON's research activities, they went on campus nature trails with researchers Dr. S. Jeevith, Mr. Arun George, Mr. Siddhesh Bhor, and Ms. Sri Sowmiya, Nature Education Assistant. They also visited Library and the Eco-toxicology laboratory. Dr. S. Jeevith, Research Associate, also conducted a "Plant-bird interactions" session and how to identify birds using field guides and Android apps.

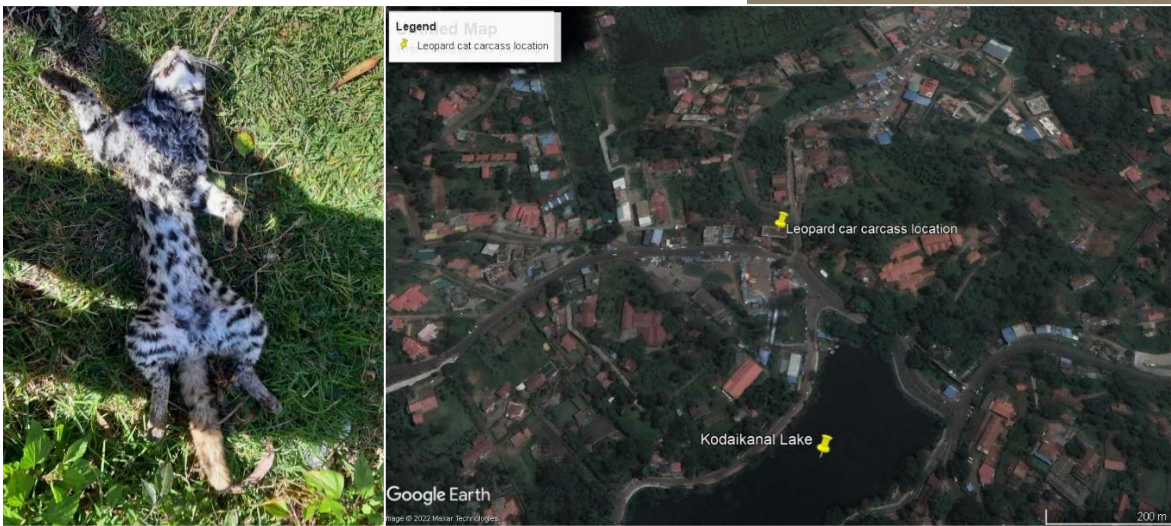

POPULAR ARTICLES

Leopard cat (*Prionailurus bengalensis*) carcass in human-dominated area of Kodaikanal, Tamil Nadu

By

Gayathri V, Former Researcher, SACON
Anoop V, Former Researcher and Ph.D. Scholar, SACON
Janarthanan V, Medical Practitioner, Govt. Hospital, Kodaikanal
Correspondence: gayathrivenkatramanan91@gmail.com

Kodaikanal is a hill station located in the Dindigul district of Tamil Nadu, India. The Kodaikanal Wildlife Sanctuary is located in the Palani Hills of Western Ghats interspersed with human-dominated area of Kodaikanal and the adjoining villages. Throughout the year, the region is under tourism pressure. On January 14, 2022, a leopard cat carcass was found in a highly-populated area (near BSNL office quarters) of Kodaikanal (10.2389, 77.4871). The cause of death is unknown, as the locals buried the carcass upon seeing it. Small cats such as leopard cats are often elusive and difficult to locate. When forest loss and other anthropogenic pressures increase, these cats use the human-dominated areas and face threats. Small cats are frequently recorded as road kills, poached, and killed by domestic dogs. Our observation is evidence of these small cats moving from natural habitat into human-dominated areas. The long-term conservation of small cats necessitates research on the small cat population wandering into human-dominated areas.

An Observation on Tailless Wagtail at SACON Campus

By
Prasath Selvaraj,
Junior Research Biologist, Ornithology Division
Correspondence: prachemist@gmail.com

A tailless White-browed Wagtail foraging on a stream near SACON Campus. ©Prasath

Birds are often named based on their appearance, behaviour, habitat, foraging behaviour, the person who first described them, and sometimes even after their wives (Anon. 2020). The focused species in this article is the White-browed Wagtail *Motacilla maderaspatensis*. The name wagtail was given to it for its peculiar behaviour of wagging its tail up and down. White-browed Wagtail is a widespread resident and the largest of seven wagtail species found in the Indian subcontinent and is listed as 'Least Concern' by the IUCN Red List of Threatened Species. Both sexes look similar and show no variation in non-breeding plumage (Grimmett et al. 2014), having a black mantle and a black head with white supercilium. They are usually found in pairs or small groups near river embankments and villages and gardens near water sources (Arlott 2015). It mainly feeds on insects, especially beetles, grasshoppers, dragonflies, snails, and other small items. It picks prey from sand and among pebbles, usually along the water's edge, by running or walking (Tyler 2020).

In December 2021, I recorded a pair of White-browed Wagtails on the SACON campus, one of which was missing its tail. On February 5, 2022, I noticed another individual without a tail feeding near the banks of a stream close to the campus (refer to figure). When I tried to find the reason for this phenomenon, there was no report on this species for lacking a tail. I was intrigued when I learned that most passerine juveniles replace their nest-grown feathers during their first feather moult to achieve their adult plumage (Kiat et al., 2019), which I assumed was the cause for the missing tail.

As observed with moulting passerines in Northern Europe, the individuals I observed had no problem flying (Haukioja 1971). Another study on the White Wagtail's tail wagging behaviour in Northern Germany found that tail wagging is unrelated to signal submission in wagtails since there are no variations in tail wagging frequency between adults and juveniles (Randler 2006). Nonetheless, the tailless Wagtails piqued my interest in understating the wagging and moulting behaviour of the wagtails.

References:

- Arlott, N. (2015). A field guide to the Birds of India, Pakistan, Nepal, Bhutan, Bangladesh and Sri Lanka. William Collins, London.
- Grimmett, R., Inskipp, C., & Inskipp, T. (2014). Birds of the Indian Subcontinent. Bloomsbury Publishing. Digital editions.
- Haukioja, E. R. K. K. I. (1971). Flightlessness in some moulting passerines in Northern Europe. *Ornis Fennica*, 48(10), 1-1.
- Kiat, Y., Vortman, Y., & Sapir, N. (2019). Feather moult and bird appearance are correlated with global warming over the last 200 years. *Nature Communications*, 10(1), 1-7.
- Randler, C. (2006). Is tail wagging in white wagtails, *Motacilla alba*, an honest signal of vigilance?. *Animal Behaviour*, 71(5), 1089-1093.
- Tyler, S. (2020). White-browed Wagtail (*Motacilla maderaspatensis*), version 1.0. In Birds of the World (J. del Hoyo, A. Elliott, J. Sargatal, D. A. Christie, and E. de Juana, Editors). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, NY, USA. <https://doi.org/10.2173/bow.whbwag1.01>
2020. The Green Bee-eater has beauty and brains. The Hindu dated August 31, 2020. Website URL: <https://www.thehindu.com/sci-tech/energy-and-environment/green-bee-eater-eats-insects/article32459788.ece>. [Assessed on 27 February 2022].

Fallen Angel with a "Twisted Wing"- Aberration in Blue Butterfly

By

Swapna Devi Ray, Ph.D. Scholar, Avian Physiology and Genetics Division
and Siddhesh Dhruv Bhawe, Senior Research Biologist, Wetland Ecology Division

Correspondence: swapnadray555@gmail.com

*"From that creeping thing in the dust
To this shining bliss in the blue!
God give me courage to trust
I can break my chrysalis too!"*

From "The Butterfly" by Alice Freeman Palmer.

Spring is when the SACON campus flourishes with greenery and all kinds of fauna. The heavy shower gives a suitable environment for the pupa of butterflies to emerge from their cocoons. During the spring, various butterflies are observed each year, especially from the family "Blues," which are the most common butterflies on the campus. One fine evening, while finishing trekking on the campus, suddenly, one flashy blue butterfly crawled on the concrete road (11°05'33.5"N 76°47'10.3"E). Out of enthusiasm, we immediately photographed the beauty. Then we observed that it was trying to take flights, but it got imbalanced and fell back every time. In the light of dusk, we observed that the beauty has only one proper wing (Image-1) and the other one crumpled at the base of the thorax (Image-2). We left the butterfly undisturbed where we found it and let fate decide the future.

From the photographs and referring "A guide to butterflies of Western Ghat" (Bhakare & Ogale, 2018), we identified the encountered butterfly as Dark cerulean (*Jamides bochus*). It is a small butterfly belonging to the family Lycaenidae with a wide distribution range up to Australia throughout the Oriental realm. The upper side of *Jamides bochus* is bright and silky blue, with a rich chocolate brown underside. It also has distinct black cilia on both the fore and hindwings, with a black filamentous tail apex having a white tip.

Butterfly morphometry drastically changes during the time of eclosion. The dramatic expansion of wings occurs due to the presence of numerous foldable units which developed during their pupal stages. Though aberration is common in butterflies, there are always reasons behind so. Due to some unsuitable environmental factors, the expansion may become faulty, making wings crumble or break. Not much studies have been done on the eclosion of butterflies except a few on Orange oakleaf (*Kallima inachus*) and Monarch butterfly (*Danaus plexippus*). Researchers have discovered a protozoan illness as the cause of crumbled and deformed wings in the *D. plexippus*. *Ophryocystis elektroscirrha*, or OE, is a protozoan parasite that causes the disease. These single-celled protozoa are obligatory parasites, meaning they must exist and reproduce in a host organism. The infected adults cannot fly and usually fall to the ground after emerging from their chrysalis. Butterflies with lower levels of OE infection appear normal and do not have deformed or crumpled wings. The emerged adults with these symptoms become easy prey for their predators. But, most dangerously, they will emerge and fly carrying parasite spores that may infect their next generations.

The observed *J. bochus* appears to have contracted OE or another protozoan, resulting in one deformed or crumpled wing in the adult. This observation pointed out two possibilities, the changes in climatic conditions in the area and the presence of protozoan infections. It is tough to observe a butterfly emerge from the chrysalis and instantly be unable to fly and remain fallen on the ground. Hence, more detailed field observations are required to detect these types of aberrations.

Entries of Story Writing Contest on the occasion of World Sparrow Day

In Sparrow Land!

By Senbaga Poonkuzhali, Coimbatore
senbaga@gmail.com

Sparrows and Ooty At home

My house was located in a residential area that had a lot of houses clustered together. In spite of this, there was a good amount of greenery around and lots of nook and corners. As a result of this, a variety of birds, especially the House sparrow was seen. Every morning, I would wake up to the chirping of a pair of these sparrows that had built a nest in the EB Box located outside my bedroom window. They were my natural alarm clock! The alarm of a clock would irritate me but these little birds' chirping was such a delightful sound. I would wake up, go to the window and watch the pair go about their morning duties silently. Unaware of my presence, the birds would rest on the window sill, bump and peck at the glass pane of the window. A day thus begun was always eventful!

One of the pairs that nested near my
bedroom window – My natural alarm clock!

As I buzzed about in the kitchen, another set of sparrows would pay their daily visit. A creeper grew on the wall next to the kitchen window and this was a favorite haunt of these birds. They would jump from one branch to the other, chirping to each other. Suddenly one of them would swoop down to the kitchen window and peep in. I would go into silent mode once these sparrows are on the creeper, just to induce them to come into the window. Once they were confident that there was no danger in peeping through the window, I began to leave rice for them to peck. My happiness knew no bounds when finally one of the fat little sparrows, flew in and pecked the rice!

At work

My desk at work was opposite to a window and there were big bushes nearby. These bushes were constantly abuzz with the little birds flying in and out. To work alongside these busy buddies was always a delight! I would walk back home from work in the evening and I always enjoyed this walk immensely. With the chill air biting at my face and the sun slowly disappearing down the hills, I would walk back home. Very often it rained, but I loved to walk in the rain. As I dragged my tired body up the winding road to my home, the fat little sparrows perched in the bushes and trees nearby would cheer me up considerably. The birds will be there always, no matter if it rained or the sun blazed down. Their chirp-chirp would liven up my spirits and I would forget my worries instantly, I would just stand there and gaze at the fat little busy-bodies – I can never bring about that feeling in words!

Sad state of affairs

Ooty being a hill station had a suitable environment for many birds and that was one reason why the sparrows flourished there. The plains (especially Coimbatore) are a sharp contrast with regard to the sparrows. Only in the outskirts of the city, far from the congestion of concrete structures, that we are able to sight these tiny birds. People do not want trees anywhere – how will these birds build their nests? Sparrows are fond of nooks and corners in our house verandahs and other such places in the house. But how many of us open up our homes? Almost every home is shuttered up tightly as they prefer privacy and also as every room is air-conditioned. How the hell will these birds survive then?

#WorldSparrowDay is being celebrated by many nature conservation organizations in the city. Rallies, dressing up children as sparrows, distributing pamphlets to create awareness about the need to conserve sparrows are a total waste of resources and time. All I would say is "Open up your hearts and homes to the little birds". They are an important and integral part of our ecosystem.

For days with Gentle Chirps

By Saravana Karuna Moorthy, Pondicherry
saravanannaturalist@gmail.com

Drop in House Sparrow populations is evidently ubiquitous, so much so that it'd be jarring to hear otherwise. I have grown noticing them vanish off my courtyard, garden, and eventually farmland. This has been very unfortunate for young years spent in a village. But I could still hear and see them in a few places I had frequented and interestingly also in areas I have hardly expected them to be found in. Numerous reasons have been proposed to explain the decline in the number of sparrows. Some are easy to come by, most are hard to prove, but few are seldom spoken aloud. One such often ignored cause is the adoption of western housing infrastructure. This might strike a chord with some of you, but not everyone. For most of you, at least your grandparents are likely to have lived in houses with thatched roofs.

Thatched roofs present gaps and crevices to sparrows looking to build nests. Accordingly, nowadays I often happen to find sparrows in rural thatched houses and urban infrastructures with gaps between structures in their roofs. These places also offer nutritional support to sparrows in the form of spillover grains and scrubs. So a major cause of sparrow disappearance can be niche loss, like many other birds.

This is obviously an urgent pressing issue for sparrows, and thus also humans. But is the latter easily perceivable to us? Do the factors those harm sparrows also harm us? If so, this can instill a sense of urgency whose concomitant responses could benefit also sparrows. Most if not all of us live under concrete roofs and hardly leave grains outside homes. Let's see how these factors can possibly harm our wellbeing, often through tortuous mechanisms.

Human bodies evolved for millennia in natural environments. Industrial development in the last few hundred years drastically altered our environments. This has caused our biology contend with an in-so-far unseen external factors. The results are the notorious lifestyle diseases. Now, concrete roofs are inevitably accompanied by neatly carpentered sharp corners. This indoor ambience is very new to humans, though might intuitively seem otherwise.

Evolutionary biologists Heather Heying and Bret Weinstein note "Carpentered corners create greater susceptibility to certain optical illusions." in their book "A Hunter Gatherer's Guide to the 21st Century". It has not yet been well established scientifically, but is certain that our eyes did not evolve for spatial navigations across the kind of corners surrounding us. In addition, eyes are the closest sensory organ to the brain – visual inputs strongly influence our brain function. So modern infrastructure can be potentially attributed to rampant rise in psychological disorders, especially in urban areas. Till some 2 decades back or so, most houses received grains directly from farm harvests. Such grains had to be thrashed and dried in front of houses. This was a major food source for sparrows and the healthiest one for us.

With industrialized food production and processing, grains hardly find their way to get spilled around home premises. Apart from cutting food for sparrow, this has also made us vulnerable to hazardous chemicals used in agriculture and processing. So at least in an abstract sense (since most of what mentioned above will demand abundant scientific data for justification), factors that cause sparrows to disappear are also wreaking havoc with our health. It might be possible to help ourselves in the effort to save sparrows. Problems that most burden sparrows are the structural changes in our environments that also trouble us. Though might seem improbable to address with the absence of clear tangible roadmaps, targeting such factors seem to be the "only" true sustainable solution to help ourselves as well sparrows. This is a long shot but also the only one aimed at the right target.

©Priyanka Bansode

சிட்டுக் குருவி

By Arunthavaselvan Andavan
tusker1010@gmail.com

பத்தாயிரம் ஆண்டுகளுக்கு முன்பிருந்தே சிட்டுக் குருவிகள் மனிதர்களுடன் நெருங்கி வாழ்ந்து வந்ததாக இலக்கியங்கள் மூலமாக அறியப்படுகிறது. வனப்பகுதிகளில் வாழ்வதை விட மனிதர்களுடன் நெருங்கி வாழ்ந்து வருகிறது என்பதனை அனுபவத்தில் காணலாம். இக்குருவியை பல பெயர்களில் அழைக்கின்றனர். அடைக்கலாங் குருவி, ஊர்க்குருவி, வீட்டுக்குருவி, வீட்டுச்சிட்டு என்றும், சங்க காலங்களில் மனையுறைக் குருவி, உள்ளுறைக் குருவி, உள்ளூர் குருவி என்று பல பெயர்களில் அழைக்கப்படுகிறது. இங்ஙனம் ஊர்க் குருவி என அழைக்கப்படுவதை சங்க இலக்கியத்திலும் கூறப்பட்டுள்ளதை பின் வரும் பாடல் மூலமாக அறியலாம்.

**உள்ளூர்க் குரீஇத் துள்ளுநடைச் சேவல்
சூன்முதிர் பேடைக்க ஈனில் இழைஇயர்
தேம்பொதிக் கொண்ட தீங்கழைக் கரும்பின்
நாறா வெண்பூக் கொழுதும்
என்று குறுந்தொகை 85இல் பாடப்பட்டுள்ளது.**

உலகிலேயே அதிக பரப்பளவில் பரவி வாழ்ந்த பறவை சிட்டுக்குருவி ஆகும். சிட்டுக்குருவிகள் இன்று நாளுக்கு நாள் எண்ணிக்கையில் குறைந்து வருவது கண்கூடு. இதனை பலரும் அறிவர் உணர்வர். இக் குருவிகள் பெரும்பகுதி ஐரோப்பா. மத்திய தரைக்கடல் பகுதிகள் மற்றும் பெரும்பகுதி ஆசியாவில் காணப்படுகிறது.

சிட்டுக்குருவி ஆனது உள்ளங்கையில் அடங்கும் அளவே உள்ளது. மிகவும் சுறுசுறுப்பானது. 16 சென்டிமீட்டர் நீளமும் 25 கிராம் எடையும் கொண்டிருக்கும். பெண் சிட்டுக்குருவிகள் மற்றும் குஞ்சுகள் வெளிர் பழுப்பு மற்றும் சாம்பல் நிறத்திலும் பெண் சிட்டுக்குருவியின் உடலின் மேல் பகுதியில் மஞ்சள் கலந்த பழுப்புக் கோடுகளும், இவற்றின் உடலமைப்பு சாம்பல்

தோய்ந்தும் காணப்படும், ஆண் சிட்டுக்குருவியின் தலை, வால், முதுகு, மேல் பகுதி சிறகுகள், பிடரி போன்றவை பழுப்பு கலந்த கருத்த சாம்பல் நிறம் கொண்டும் மேல் முதுகும், இறக்கைகளும் கருப்பு பழுப்பு மற்றும் ஆழ்ந்த பழுப்பு கலந்த நிறத்துடன் காணப்படும். 38 கி.மீ வேகத்தில் பறக்கக்கூடியது என்பதாக ஆய்வாளர்கள் கூறுகின்றனர்.

குறிப்பிட்ட காலமின்றி ஆண்டில் பல முறை இனப்பெருக்கம் செய்கிறது. 3 முதல் 5 முட்டைகள் இட்டு 12 முதல் 15 நாட்கள் அடைகாக்கும். 15 நாட்களுக்குப்பின் குஞ்சுகள் கூட்டைவிட்டு வெளியேரும். அதுவரை ஆண்,பெண் இருவரும் குஞ்சுகளை பராமரிக்கின்றன.

நீர் தேங்கிருந்தால் குளிக்கும். குருவிகள் அடிக்கடி கூட்டமாக இருக்கும்பொழுது புழுதி குளியல் அல்லது தண்ணீர் குளியல்கள் போன்றவற்றை செய்கின்றன. இதன் மூலம் ஒட்டுண்ணிகளை நீக்குவதோடுமட்டுமல்லாது உடலையும் தூய்மையாக வைத்துக் கொள்கிறது.

சிட்டுக் குருவி cont...

இதுபற்றி தினைக்கதிர்கள் விளைந்திராத பருவத்தில் வீட்டு வாசலில் வெயிலில் உலரவைத்திருக்கும் தானியங்களைத்தின்ற பின் உலர்ந்து கிடக்கும் புழுதியில் புரண்டு விளையாடும் இயல்புடையவை என்பதனை

கூம்பிய சிறகர் மனையுரை குரீஇ

முன்றில் உணங்கல் மான்ந்து மன்றத்து

எருவினுண் தாது குடைவன வாடி

இல்லிறைப் பள்ளித்தம் பிள்ளையொடு வதியும்

என குறுந்தொகை 46ஆம் பாடல் வரிகள் தெரிவிக்கின்றன.

சிட்டுக் குருவிகள் அனைத்துண்ணிகள் ஆகும், எந்நேரத்தில் எந்த உணவு கிடைக்கின்றதோ அதை உண்ணக்கூடியது. சில குருவிகள் பூ மொட்டுகளை கூட உண்ணுகின்றது. இதன் முக்கிய உணவு தானியமாகும். நெல், மக்காச் சேளம், பயிறு வகைகள், சோளம், பச்சரிசி, கோதுமை போன்றவற்றை கொறித்து உண்கின்றன. மேலும் செடிகள், புற்கள் போன்றவற்றிலுள்ள சிறு விதைகளைத் தேடி உண்ணும்.

இவை மட்டுமன்றி சிறு புழு பூச்சிகள், வெட்டுக்கிளிகள் போன்றவற்றையும் உண்டு வாழுகின்றன. இத்தன்மை கொண்டுள்ளதால் வேளாண்மை புரிவோருக்கு மிகவும் பயனுள்ளதாக விளங்குகிறது என்றாலும் தோட்டங்களுக்குள் பயிரிடப்பட்ட பகுதிகளுக்குள் தமிழகத்தை பொறுத்து பெரும்பாலும் செல்வதில்லை. தோட்டத்தில் குடியிருக்கும் சாளை (வீடு) மற்றும் அதனை ஒட்டிய பகுதிகளிலேயே காணப்படுகிறது.

தோட்டங்கள் மட்டுமன்றி கிராமங்களிலுள்ள வீடுகளிலும் முன்னர் ஏராளமான சிட்டுக்குருவிகள் காணப்பட்டன. காலை முதல் இரவு வரை எங்கும் இதன் கீச் என்ற ஒலி கேட்டுக் கொண்டே இருக்கும் ஆனால் இன்று அத்தகைய ஒலியினைக் கேட்க முடிகிறதா? இல்லை என உறுதிபடக் கூறலாம். காரணம் கண்டறிந்து அதனைக் களைய முற்படின் மீண்டும் அக்குருவிகளின் ஒலியினைக் கேட்க இயலும் எனலாம்.

இதன் அழிவிற்கு முதற்காரணம் மனிதனே. கிராமங்களிலும் சரி நகரங்களிலும் சரி கூரை மற்றும் ஓட்டுவீடுகள் நாளுக்கு நாள் அழிக்கப்பட்டு மாடி வீடுகளாக மாற்றப்பட்டதால் அவை வாழும் சூழல் அழிக்கப்பட்டது. அவை தங்கி வாழுமிடங்கள் படிப்படியாக அழிக்கப்பட்டன. நகர்புறத்தில் முற்றிலும் அழிக்கப்பட்டன.

சிறுவயது முதலே கிராமத்தில் பிறந்து வாழ்ந்து வருபவன். எங்களது வீடு ஓட்டு வீடு என்றாலும் குருவிகள் வாழ்வதற்கேற்ற வளைவு ஓடுகளைக் கொண்டு வேயப்பட்ட 200 ஆண்டுகளுக்கும் மேலான பழமை வாய்ந்த ஓட்டு வீடாகும். தோண்டிக்கிணறும். (சிறிய கிணறு) உள்ளது. முன், பின் வாசல்கள் இன்றும் மண்தரையாக உள்ளது. மேலும் இப்பகுதிகளில் பல செடி,கொடிகள் உள்ளன. குறிப்பாக எலுமிச்சை, கருவேப்பிலை,மா, கொய்யா, மாதுளை, வேம்பு. மருதாணி மற்றும் பூச் செடிகள் உள்ளன. ஆயினும் இதன் எண்ணிக்கை இவை வாழும் சூழல் இருந்தும் குறைந்து தான் வருகிறது. சுற்றிலும் மாடி வீடுகள் அமைந்துவிட்டன.

சிறு வயதில் பள்ளியில் பயிலும் பொழுது தொடர்ந்து அடை மழை பொழியும்.அக்காலங்களில் குருவிகள் மழைக்கு ஒதுங்கி செடிகளுக்குள்ளும் மரங்களுக்குள்ளும் சிலிர்த்தவாறு அமர்ந்திருக்கும். எங்கள் வீடுமட்டுமல்ல அன்றைய நாளில் பெரும்பாலும் கூரை மற்றும் ஓட்டு வீடுகள்தான். ஏராளமான குருவிகள் உணவுக்காக காத்திருக்கும்.

சிட்டுக் குருவி cont...

மழை தூறிக் கொண்டிருக்கும் பொழுது முறத்தின் உயரத்திற்கு குச்சியினை வெட்டி அதில் நீண்ட கயிற்றினைக் கொண்டு கட்டி முறத்தினை குச்சியின் மீது சற்றே சாய்த்து காற்றில் முறம் விழாதபடி கல்லினை முறத்தின் பின் புறம் வைத்து பின்னர் முறத்தினுள் தானியங்களை தூவிவிடுவோம். சிறிது நேரத்தில் அதனைப் பார்த்துக் கொண்டிருந்த குருவிகள் சிறு கூட்டமாக வந்து முறத்திற்குள் சென்று தானியங்களை உண்ணத் தொடங்கும். இது போல் 2 அல்லது 3 இடங்களில் பிறரும் வைத்திருப்பர். ஒருவர் விசில் அடிப்பர் உடனே அனைவரும் விரைவாக கயிற்றை இழுப்பர். முறம் கவிழ்வதற்குள் குருவிகள் குபீர் என பல பறந்தாலும் சில முறத்தின் அடியில் மாட்டிக் கொள்ளும். பின்னர் ஒவ்வொரு முறமாக தூக்கி பிடிபட்டகுருவிகளை எண்ணுவர்.

யார் முறத்தில் அதிக எண்ணிக்கையில் குருவிகள் உள்ளதோ அவர் வெற்றி பெற்றதாக அறிவிப்பர். அன்றைய நாளில் மகிழ்ச்சியளித்த விளையாட்டாகும். பின்னர் குருவிகளை அனைவரும் விடுவிப்பர். அச்சமயங்களில் ஒன்று அல்லது இரண்டு குருவிகள் முறத்தில் சிக்கி இறப்பதும் உண்டு.

இதனைக் கூறுவதற்குக் காரணம் அந் நாட்களில் சுமார் 60 வருடங்களுக்கு முன்பு எண்ணிக்கையில் எவ்வளவு சிட்டுக்குருவிகள் இருந்திருக்கும் என எண்ணிப்பார்த்தல் வேண்டும். அதே வேளையில் ஊரில் பல பகுதிகளில் இதே விளையாட்டைத்தான் மழைக்காலங்களில் சிறுவர்கள் விளையாடுவர்.

இதே பகுதியில் குருவிகள் கூட்டமாக வாழ்ந்து வந்தாலும் ஆண்டுக்காண்டு எண்ணிக்கை குறைந்து வருகிறது. உதாரணத்திற்கு 4 ஆண்டுகளுக்கு முன் எனது வீட்டுப் பகுதியில் 300 க்கு மேற்பட்டவைகள் இருந்தன. அதன் பின் படிப்படியாக குறையலானது. இதனை உணர்ந்து அவைகளுக்கு உணவும், நீரும் தினந்தோறும் அளிக்கப்படுகிறது. வாழும் சூழல் இருந்தாலும் எண்ணிக்கை குறைந்து வருவதை ஒன்றும் செய்ய இயலவில்லை. இன்று 35 குருவிகள் மட்டுமே காணப்படுகிறது. சில குஞ்சுகளுடன் தற்போது உள்ளன.

முன்னர் சிறுவர்கள் ஒண்டி வில் கொண்டு உணவுக்காகவும் விளையாட்டாகவும் கொண்டு வந்தனர். பெரியவர்கள் இரவு நேரத்தில் சிட்டுக்குருவிகளை வேட்டையாடச் செல்வர். எவ்வாறெனில் 4 அல்லது 5 பேருக்கு மேல் சேர்ந்து கொண்டு வலை அல்லது போர்வைடன் தோண்டிக் கிணற்றிற்கு சென்று முதலில் கிணற்றினை மூடுவர். பின்னர் தீப்பந்தம் அல்லது சூந்து (தட்டுக்குச்சிகள்) கொண்டு ஒரு மூலையில் உள்ளே நுழைத்தவுடன் மற்றொரு மூலையை நீக்கி குருவிகள் வெளி வர வழி ஏற்படுத்தி வெளி வரும் இடத்தில் சாக்கு பை போன்றவற்றை வைத்து பிடிப்பர். இதன் காரணமாகவும் ஏராளமான குருவிகள் அழிக்கப்பட்டன அல்லது கொல்லப்பட்டன. ஆனால் கடந்த 10 ஆண்டுகளாக இச்செயல்கள் நடப்பதில்லை. காரணம் விழிப்புணர்வு என எண்ணலாகாது. தற்போது தோண்டிக்கிணறுகள் பெரும்பாலும் கிராமங்களிலும் நகரங்களிலும் மூடப்பட்டு மாடி வீடுகளும், கடைகளும் கட்டப்பட்டு விட்டன.

முன் போல் வண்டிகளில் விளைவித்த தானியங்கள், நெல் போன்றவைகள் வீடுகளுக்கு கொண்டு வருவதில்லை. அங்கேயே விற்றுவிடுகின்றனர். பலசரக்கு கடைகள் மூடப்பட்டு அவற்றிற்குப் பதிலாக, பல்பொருள் அங்காடிகள் அதிகளவு வளர்ந்து வருகின்றன. இங்கு நெகிழிப் பைகளில் தானியங்கள் அடைத்து விற்கப்படுவதால், வீதிகளில் தானியங்கள் சிதற வாய்ப்பில்லை. உதாரணமாக கூந்தகுளம் போகும் வழியில் உள்ள மூலக்கரைப் பட்டி என்ற ஊரை எடுத்துக் கொள்ளலாம். பேருந்து நிற்கும் இடத்தருகே உள்ள கடைகளில் ஏராளமான சிட்டுக்குருவிகளை முன்னர் காணலாம்.

சிட்டுக் குருவி cont...

ஆனால் கடந்த 5 ஆண்டுகளாக குருவிகளின் எண்ணிக்கை படிப்படியாக குறைந்து தற்போது தேடிப்பார்த்தால் மட்டுமே புலப்படுகிறது. காரணம் யாதெனில் அங்குள்ள கடைகளின் கூரைகள் மாற்றி அமைக்கப்பட்டதும், கடைகள் நவீனப்படுத்தப்பட்டு டைல்ஸ்கள் போடப்பட்டதும் தான். முன்னர் போலவே இன்றும் எதிரில் குளம் இருக்கத்தான் செய்கிறது. இதனை கூந்த குளம் செல்லும் பறவையாளர்கள் கூர்ந்து கவனித்திருப்பார்களானால் நான் கூறுவதை மறுக்க இயலாது. வீட்டுத் தோட்டங்கள், வயல்களில் பயிர்களுக்கு பூச்சிக்கொல்லி தெளித்து, பூச்சிகள் கொல்லப்படுகின்றன. இதன் காரணமாகவும், உணவு இல்லாமல் குருவிகள் அழிகின்றன. வளர்க்கும் பூனைகள், பாம்பு, வல்லாறு போன்றவைகளாலும் கொல்லப்படுகின்றன.

சிட்டுக் குருவிகள் அழிந்து வருவதை உணர்ந்து 16 ஆண்டுகளுக்கு முன்பே தீபம் தொலைக் காட்சி, ஏப்ரல் 2007 அன்று பொதிகை தொலைக்காட்சி மற்றும் சில வற்றிலும் பேசியும் எழுதியும் வந்தேன். அத்தருணங்களில் நண்பர்கள் ஏனெனம் செய்தனர். அதன் பின்

மார்ச்சு 20, 2010 ஆம் ஆண்டில் ஐநா சபையால் சிட்டுக்குருவிகளின் எண்ணிக்கை அண்மைக் காலங்களில் குறைந்து வருவதன் காரணமாக

உலக சிட்டுக்குருவிகள் நாள் (World House Sparrow Day - WHSD), அறிவிக்கப்பட்டது. இதனை தற்போது உலகெங்கும் ஒவ்வொரு ஆண்டும் மார்ச் மாதம் 20 ந்தேதி கொண்டாடப்படுகிறது. அழிவிற்கு பல காரணங்கள் கூறப்பட்டனும் முதற்காரணம் மண்ணில் ஈரப்பதமின்மை. ஈரப்பதமுள்ள மண்ணிலுள்ள புழு பூச்சிகளைத்தான் பெரும்பாலும் விரும்பி உண்டன. ஆனால் இன்று கிராமம் முதல் நகரம் வரை இடைவெளியின்றி சிமென்ட்டால் மண்தரை பெரும்பாலும் மூடப்பட்டு வருகிறது. இங்ஙனமிருக்க சிட்டுக்குருவிகள் எங்ஙனம் வாழும்?

மக்கள் தொகையில் ஒரு குறிப்பிட்ட குறைந்த எண்ணிக்கை (ஆர்வளர்கள்) கொண்டவர்கள் மட்டும் என்னதான் முயற்சி செய்தாலும் பேரழிவிலிருந்து முற்றிலும் காப்பாற்ற இயலாது. அரசாங்கம் வீடு மற்றும் தொழிற்சாலை ஏற்படுத்துவோர்கள் கட்டிடம் கட்டும் பரப்பில் குறிப்பிட்ட சதவீத (%) பரப்பை மண்தரையாக விட வேண்டும் என சட்டமியற்றினாலன்றி சிட்டுக் குருவிகளை முற்றிலும் காப்பாற்ற இயலாது மழை நீர் சேமிப்பு சட்டம் போன்று. இயற்ற வேண்டும் என்பதைத் திண்ணமாகத் தெரிவிக்கிறேன். இதனை அனுபவத்தில் உணர்ந்து கூறுகிறேன்.

உணவினையும் நீரினையும் நாம் அளிக்கலாம். ஆனால் அதை விட அதி முக்கியமானது அவை வாழும் சூழலை ஏற்படுத்திக் கொடுப்பது தான்

गौरैया का घोंसला

By Jyoti Kushwaha
saudaamini@gmail.com

बात उन दिनों की है, जब मैं कक्षा पाँच में पढ़ती थी। मैं दादी और नानी से कहानियाँ सुन-सुनकर बड़ी हो रही थी। उनकी हर कहानी में कोई न कोई सीख होती थी। मैं बचपन से ही दयालु स्वभाव की थी। मुझे बचपन से ही पेड़, पौधों व पक्षियों से लगाव था। मार्च का महीना शुरू ही हुआ था कि मैंने देखा कि घर के छोटे से रोशनदान में गौरैया का जोड़ा बैठा है। दो दिन तक वे बार-बार वहाँ आते-जाते रहे। मैंने दादी से पूछा कि ये घर के अंदर रोशनदान में क्यों बार-बार आ रहे हैं, जबकि वहाँ खाने के लिए कुछ भी नहीं है, तब दादी ने बताया कि मार्च के महीने में गौरैया अंडे देती है इसलिए वे अपना घोंसला बनाने के लिए सुरक्षित जगह देख रहे हैं और शायद उन्हें रोशनदान पर घोंसला बनाने का मन है।

मैं रोज दोनों नन्हे चिड़े-चिड़िया को तिनका-तिनका चुनकर लाते देखती तो मुझे बड़ी दया आती। मैंने पिछले साल बने चिड़िया के घोंसले को संभाल कर रखा था। जब दोनों तिनका लेने गए तब मैंने चुपके से बना बनाया घोंसला रोशनदान पर रामू काका की मदद से रखवा दिया, यह सोच कर कि दोनों चिड़े और चिड़िया को बेकार मेहनत नहीं करनी पड़ेगी। पर यह क्या! अपने घोंसले बनाने के स्थान पर नया घोंसला रखा देख दोनों कुछ देर के लिए वहाँ बैठे और फिर उड़ गए।

शाम तक जब वे वापस नहीं आए तब मैंने दुखी मन से दादी से इसका कारण पूछा। दादी ने बताया कि गौरैया एक मेहनती व स्वाभिमानी पक्षी है ये स्वयं अपना घोंसला बनाते हैं कभी किसी दूसरे पक्षी के घोंसले में अंडे नहीं देते। मैंने रोशनदान से घोंसला उठवा लिया और मन ही मन ईश्वर से प्रार्थना की कि वे वापस आ जाए। दो-तीन दिन बाद सुबह-सुबह मेरे कानों में चिड़ियों की चहचहाहट सुनाई दी। आंखें खोलकर रोशनदान की तरह देखा तो चिड़े व चिड़िया मुंह में तिनका दबाए बैठे थे। मेरी खुशी का ठिकाना नहीं रहा, गौरैया के स्वभाव ने मुझे जीवन में स्वावलंबी बनने की प्रेरणा दी जिसके लिए मैं जीवनपर्यंत इस नन्हें पक्षी की आभारी रहूंगी।

गौरैया पर एक कविता

By Preeti Verma, Meerut
agrim1909@gmail.com

उड़ गई जाने कहाँ गौरैया, हो गए सूने वन और तलैया।
आती थी जब घर आँगन में, फुदक-फुदक बसती थी मन में।
आज अधूरा मन है मेरा, आज फिर से कर ले बसेरा।
तेरे लिए एक घर है देखा, जिसमें ना हो कोई लक्ष्मण रेखा।
सुन आवाज तेरी ये जग महका था, सुनकर मेरा भी मन चहका था।
आओ फिर वो तान सुनाओ, आकर सबका मान बढ़ाओ।

Editorial Board

Dr. Aditi Mukherjee, Dr. T. Ramesh & Mr. R. Jayakumar

Views expressed in this newsletter are not necessarily those of the Editors or the Sálim Ali Centre for Ornithology and Natural History.

सालिम अली पक्षिविज्ञान एवं प्रकृतिविज्ञान केन्द्र

Sálim Ali Centre for Ornithology and Natural History

Ministry of Environment,

Forest and Climate Change, Govt. of India

आनैकट्टी, कोयम्बतूर - 641 108

Anaikatty (Post), Coimbatore - 641 108

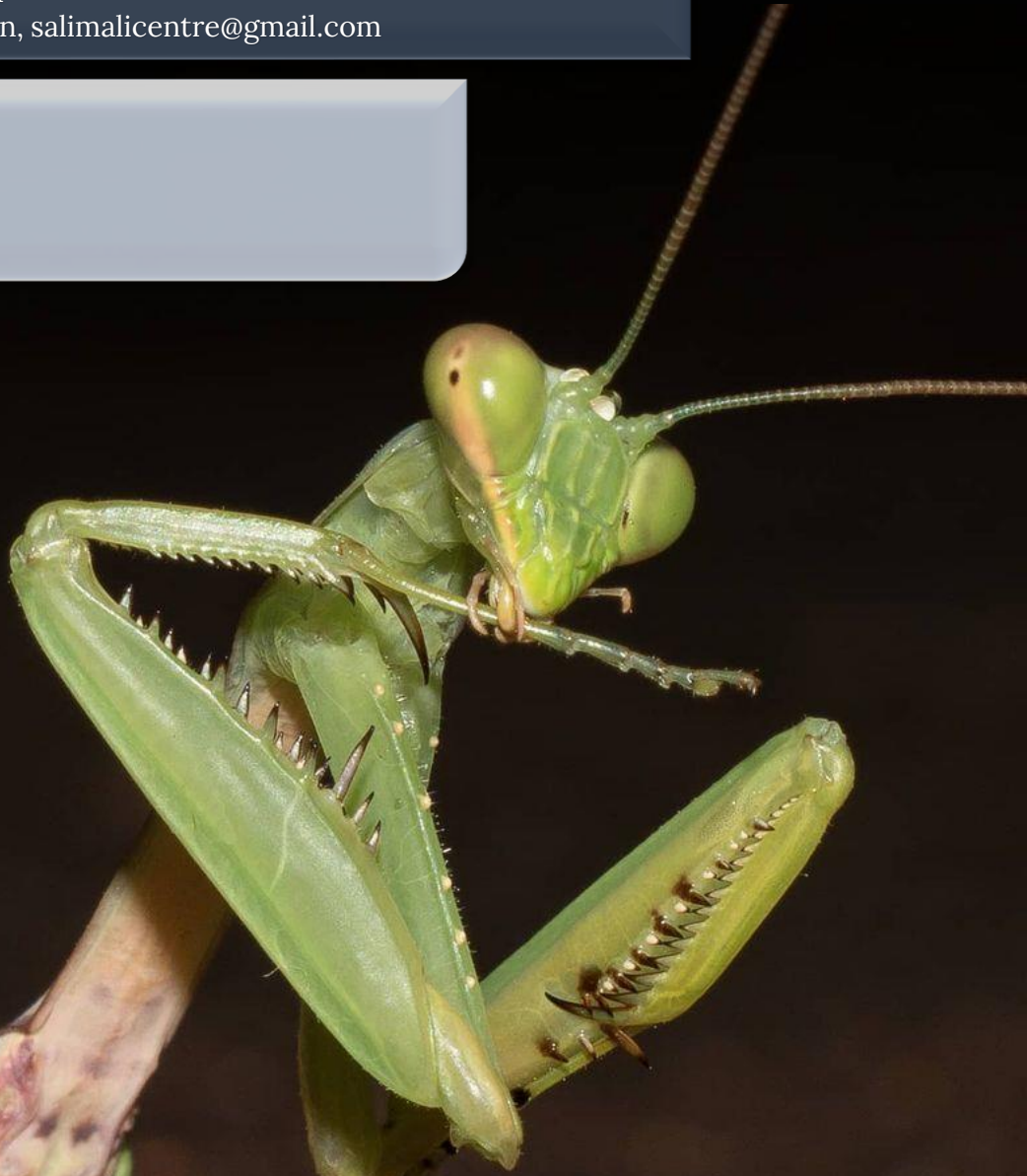
Tamil Nadu, INDIA

Tele: +91 - 422-2203100, 109; Fax: +91 - 422 - 2203132

Website: www.sacon.in

Email: salimali@sacon.in, salimalicentre@gmail.com

To

January–March 2022

Printed & Published by the Director, Sálim Ali Centre for Ornithology and Natural History,
Anaikatty (Post), Coimbatore- 641 108, Tamil Nadu, India